

УДК 338.24

**Підвищення якості засвоєння студентами матеріалу, щодо податкового
обліку податку на додану вартість**

Н. Й. Радіонова, к.е.н., доц.

Д. С. Дученко, студентка

Київський національний університет технологій і дизайну

Анотація. Підвищення ролі людського фактора в різних сферах життя й діяльності суспільства обумовлює ускладнення вимог, пропонованих до рівня професіоналізму випускників вищої школи. Важливим напрямком підвищення рівня опанування студентами податкового законодавства, а саме обліку податку на додану вартість, є удосконалення методики викладання, обговорення дискусійних питань. В статті наводяться основні види навчальних занять у вищих навчальних закладах, розглянуті функції лекції, як основної форми проведення навчальних занять, запропоновано схему та етапи проведення лекційного заняття за темою «Податковий облік податку на додану вартість».

Ключові слова: *лекція, етапи проведення заняття, податковий облік, податок на додану вартість, податкові зобов'язання, податковий кредит.*

Постановка проблеми. Сьогодні спостерігається попит на висококваліфікованих фахівців з обліку і аудиту, здатних творчо вирішувати складні завдання, прогнозувати й моделювати результати власної професійної діяльності, шукати шляхи й засоби самовираження й самоствердження в умовах практичної, самостійної роботи. Багато з науковців відзначають низький рівень готовності майбутніх фахівців до творчого виконання професійних функцій, нестандартному рішенню виробничих питань. Недооцінка наукового підходу до рішення професійних завдань, не завжди належна готовність до наукової праці й володіння її методикою майбутніми педагогами дозволяє дійти висновку про те, що в підготовці професійних кадрів усе ще не повністю використовується

потенціал науково-дослідної діяльності. Особливо це стосується орієнтації студентів облікових спеціальностей у питаннях оподаткування, а саме правильності нарахування та сплати ПДВ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішній день питання бухгалтерського обліку податку на додану вартість знайшли відображення у працях таких вітчизняних вчених як: Бутинець Ф.Ф., Гарасим П.М., Гарасим А.П, Коцупатрий М.М., Пасько Т.О., Ткаченко Н.М., Хомин П.Я. При цьому ряд питань, пов'язаних з методикою викладання бухгалтерського обліку ПДВ потребує окремих змін та вирішення з урахуванням положень ПКУ.

Мета статті полягає у дослідженні методики викладання особливостей бухгалтерського обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту з податку на додану вартість.

Викладення основних результатів досліджень. Всі складники учбово-дослідницької й науково-дослідної роботи студентів являють собою складний і взаємозалежний процес, результативність якого визначається системним підходом до його організації. Системний підхід передбачає визначення цілей і завдань праці студентів, створення концепції (основних напрямків, стратегії їхньої реалізації, програми й методики) підготовки майбутніх фахівців до науково-дослідної діяльності; визначення структурних компонентів цієї системи; встановлення характеру взаємозв'язку між ними; виявлення рівнів і критеріїв оцінки результативності наукової праці; вибір форм, методів, засобів реалізації наміченої програми прийомів рефлексуючої, діагностуючої, корегуючої діяльності студентів в області наукового пошуку, самостійної або практичної роботи [4, с.56].

Комплексний підхід до наукової організації праці передбачає систематичну роботу з розвитку творчих здатностей студентів, озброєнню їхньою методикою наукового дослідження, підвищення їхньої розумової культури. Рішення цих завдань здійснюється в процесі оволодіння педагогічних дисциплін: наукові основи пізнавальної

діяльності, педагогіка, методика виховної роботи, історія педагогіки, а також під час позааудиторної роботи: кружки, проблемні групи, наукові лабораторії, самостійна пошукова й дослідно-експериментальна діяльність.

Процес підготовки студентів до наукової праці буде результативним, якщо майбутні фахівці будуть залучені в різноманітні форми науково-дослідної діяльності. Із цією метою на кафедрах доцільно створювати наукові лабораторії, які розглядаються як база проведення учбово-дослідницької й науково-дослідної роботи студентів, перевірки ефективності розроблених програм, методик, підходів до рішення досліджуваних проблем [3, с.14]. Становлення творчої особистості майбутнього фахівця буде проходити успішно, якщо мотивувати пізнавальну й наукову діяльність студентів; створювати творчі групи з урахуванням наукових інтересів, здатностей, можливостей і досвіду наукової праці студентів; забезпечити науково-дослідну базу; озброювати їхньою методикою наукової праці; створювати ситуації успіху при впровадженні в практику наукових результатів; заохочувати творчу діяльність і самостійність дослідників при рішенні наукових проблем.

Основні види навчальних занять у вищих навчальних закладах:

- лекція;
- лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- консультація.

Інші види навчальних занять визначаються у порядку, встановленому вищим навчальним закладом.

Лекція – основна форма проведення навчальних занять у вищому навчальному закладі, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу.

Як правило, лекція є елементом курсу лекцій, який охоплює основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни.

Тематика курсу лекцій з навчальної дисципліни визначається робочою навчальною програмою. Мета лекції - формування орієнтовної основи для наступного засвоєння студентами навчального матеріалу. Слово "лекція"

походить від латинського "lection" - читання. У наш час поряд із прихильниками існують супротивники лекційного викладу навчального матеріалу. Лекція привчає до пасивного сприйняття чужих думок, гальмує самостійне мислення. Чим краще лекція, тим ця ймовірність більше. Лекція відбиває смак до самостійних занять. Лекції потрібні, якщо немає підручників або їх мало. Одні студенти встигають осмислити, інші - тільки механічно записати слова лектора [2, с.61].

Однак досвід показує, що відмова від лекцій знижує науковий рівень підготовки студентів, порушує системність і рівномірність роботи протягом семестру. Тому лекція як і раніше продовжує залишатися провідною формою організації навчального процесу у вузі. Зазначені вище недоліки значною мірою можуть бути переборені правильною методикою й раціональною побудовою матеріалу.

У навчальному процесі складається ряд ситуацій, коли лекційна форма навчання не може бути замінена ніяку іншу: при відсутності підручників по новим складним курсам лекція - основне джерело інформації; новий навчальний матеріал по конкретній темі не знайшов ще відбиття в існуючих підручниках або деяких його розділах застаріли; окремі теми підручника особливо важкі для самостійного вивчення й вимагають методичної переробки лектором; по основних проблемах курсу існують суперечливі концепції [4, с.28]. Лекція необхідна для їхнього об'єктивного висвітлення; лекція незамінна в тих випадках, де особливо важливо особистий емоційний вплив лектора на студентів з метою вплинути на формування їхніх поглядів. Емоційне забарвлення лекції, сполучаючись із глибоким науковим змістом, створює гармонію думки, слова й сприйняття слухачами. Емоційність впливу лекції відіграє важливу роль у викладанні гуманітарних дисциплін. Але й викладачам природних і точних наук не треба її недооцінювати [1, 38] . Переваги лекції:

1. творче спілкування лектора з аудиторією, співтворчість, емоційна взаємодія;

2. лекція - досить ощадливий спосіб одержання в загальному вигляді основ знань;

3. лекція активізує уважну діяльність, якщо добре зрозуміла й уважно прослухана, тому завдання лектора - розвивати активну увагу студентів, викликати рух їхньої думки слідом за думкою лектора.

Серед основних вимог до проведення лекційного заняття можна назвати: науковість і інформативність (сучасний науковий рівень), доказовість і аргументованість, наявність достатньої кількості яскравих, переконливих прикладів, фактів, обґрунтувань, документів і наукових доказів, емоційність форми викладу, активізація мислення слухачів, постановка питань для міркування; чітка структура й логіка розкриття питань, які викладаються послідовно; методична обробка - виведення головних думок і положень, підкреслення висновків, повторення їх у різних формулюваннях; виклад доступною і ясною мовою, роз'яснення термінів і назв; використання по можливості аудіовізуальних дидактичних матеріалів. Перераховані вимоги лежать в основі критеріїв оцінки якості лекції.

Схема проведення лекційного заняття на тему "Податковий облік податку на додану вартість", буде здійснюватися за наступним планом:

1. Економічний зміст та необхідність справляння ПДВ
2. Платники та об'єкт оподаткування ПДВ
3. Визначення бази оподаткування ПДВ
4. Ставки ПДВ. Особливості звільнення від сплати податку
5. Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті до бюджету.

Бюджетне відшкодування.

Предметом лекційного заняття є - господарські операції із визначенням податкових зобов'язань та податкового кредиту по ПДВ та відображення їх в податковому обліку та податковій звітності.

Метою лекційного заняття є засвоєння загальних питань щодо організації податкового обліку ПДВ, розкриття його суті та змісту основних прикладних категорій; засвоєння навиків щодо обліку нарахування та сплати

ПДВ підприємствами України.

Реалізація основної мети передбачає вирішення наступних завдань:

- з'ясування економічної сутності ПДВ та необхідність його справляння;
- обґрунтування нормативно-правового регулювання операцій з нарахування та сплати ПДВ;
- з'ясування методології та організації фінансового обліку ПДВ;
- ознайомлення з об'єктом оподаткування та з'ясування критеріїв віднесення суб'єктів господарювання до платників ПДВ;
- визначення бази оподаткування та ставок ПДВ;
- обґрунтування порядку визначення суми податку, що підлягає сплаті до бюджету;
- ознайомлення з пільгами по ПДВ та бюджетним відшкодуванням.

Основні етапи запланованого заняття представлено в таблиці 1:

Таблиця 1

Етапи проведення лекційного заняття

Етапи заняття	Зміст	Методи, прийоми, засоби
1	2	3
1. Повідомлення теми і мети заняття	Тема „Податковий облік податку на додану вартість”. Мета заняття: засвоєння загальних питань щодо організації податкового обліку ПДВ, розкриття його суті та змісту основних прикладних категорій; засвоєння навиків щодо обліку нарахування та сплати ПДВ підприємствами України	Усне повідомлення викладача та конспектування слухачами теми, мети і основних завдань проведення лекції

2. Визначення основних вимог перед слухачами, та заохочення їхньої участі	Поставлення вимог перед слухачами щодо проведення лекції, та наголошення про систему заохочень та про корисність засвоєння матеріалу лекції	Усне повідомлення викладача
3. Вивчення основного матеріалу	1.Економічний зміст та необхідність справляння ПДВ 2.Платники та об'єкт оподаткування ПДВ 3.Визначення бази оподаткування ПДВ 4. Ставки ПДВ. Особливості звільнення від сплати податку 5. Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті до бюджету. Бюджетне відшкодування.	Усне повідомлення з використанням допоміжних матеріалів.
4.Засвоєння основного матеріалу	Виявлення знань студентів по новій темі	Проведення співбесіди
5. Висновок	Формування висновків	Складання звіту самоаналізу

Знайти альтернативу лекції вкрай важко, адже вона виконує ряд дуже важливих функцій, серед яких:

- інформаційна функція - лекція дозволяє у найбільш концентрованій формі зосередити ту інформацію, що репрезентує зміст освіти; поряд з передачею системи потрібних знань про предмет допомагає аудиторії самостійно вибудувати цю систему в процесі «образ - мислення»;

- методологічна функція лекції забезпечує вироблення певного наукового підходу до предмета, що полягає у вивченні предмета у русі й

розвитку. При цьому лектор демонструє творчу лабораторію генези ідеї, закону, принципів, теорії пізнання, явищ природи і суспільства, культури;

- виховна функція лекції має свої специфічні особливості, оскільки, з одного боку, спонукає викладача самоудосконалюватися на педагогічній ниві, а з іншого - формує ціннісні, моральні орієнтири слухачів, їх громадську активність, розуміння соціальних і професійних норм поведінки;

- розвивальна функція лекції пов'язана із завданням формування пізнавальної активності аудиторії, вимагає ведення лекційного викладання як процесу самостійного творчого пізнання. Завдання - включити аудиторію в процес наукового пошуку, разом з аудиторією заново осмислити цей процес, підводячи слухачів (курсантів, студентів) до самостійного усвідомлення одержаних висновків.

- орієнтуюча функція лекції дозволяє спрямувати слухача (курсанта, студента) в потоці інформації, одержаної із різноманітних джерел - лекцій, семінарських та практичних занять, вивчення навчальної та наукової літератури тощо. Здійснюючи огляд наукової літератури, розкриваючи сутність наукових шкіл, аналізуючи теоретичні положення, лектор виділяє основне, істотне, вказує на правильний шлях вирішення поставлених завдань, допомагає виділити головне і відкинути зайве, вибудовує одержану наукову інформацію в чітку систему;

- організуюча функція лекції надзвичайно значуща, саме вона робить лекцію незамінною, найважливішою ланкою навчального процесу. У всій багатоманітності форм і методів навчальної діяльності тільки лекція здатна об'єднати всі елементи складного процесу пізнання, організувати й спрямувати процес для досягнення поставлених педагогічних цілей;

- діагностична функція проявляється у тому, що, читаючи лекцію, викладач водночас при здійсненні зворотного зв'язку відзначає, які з питань важко сприймалися аудиторією, що у подальшому може викликати

ускладнення на семінарських заняттях; як у подальшому можна удосконалити виклад даної теми тощо;

- стимулююча функція виражається в тому, що після гарної лекції виникає бажання пізнати ще більше, знайти відповіді на ті питання, які зацікавили своєю неоднозначністю, проблематичністю;

- систематизуюча функція полягає у тому, що саме лекція дозволяє найбільш наочно продемонструвати місце навчальної дисципліни у системі наук, виявити міжпредметні й міждисциплінарні зв'язки, втілювати правило: "Навчай спеціальності, а не окремому предмету".

Безперечно, всі ці функції лекції можуть бути виділені лише для зручності дослідження; у живому процесі лекційного викладання вони тісно пов'язані й взаємозумовлені.

Висновки. Таким чином, проаналізувавши особливості викладання нарахування та сплати ПДВ в податковому обліку за Податковим кодексом України слід вказати на необхідність удосконалення методики бухгалтерського обліку ПДВ.

Підводячи підсумки проведеної роботи необхідно відзначити, що наведені в статті методи навчання дозволяють максимально повно використовувати досвід студентів, а це, в свою чергу, сприяє кращому засвоєнню досліджуваного ними матеріалу. Це також обумовлене тим, що під час подачі лекційного матеріалу потрібно піднімати дискусійні питання, коли не викладач говорить слухачам про правильний варіант рішення, а самі студенти, які вчаться, виробляють доводи, обґрунтування принципів і підходів, запропонованих викладачем, максимально використовують свій особистий інноваційний досвід.

Список використаних джерел

1. Кіржнер Л. О. Методика викладання у вищій школі : Навч. посіб. / Кіржнер Л.О., Лепейко Т.І.; Харк. нац. екон. ун-т. — Х., 2009. — 95 с.

2. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі/В. М. Нагаєв //.-К.:Центр учбової літератури.-2007.-232с.

3. Шайдур І.А. Педагогічні умови визначення індивідуально-типологічних особливостей студентів // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. - Київ: Науковий світ. - 2011. - Випуск 5. - С.54.

4. Щербак Л.В. Створення соціального партнерства у сфері професійно-технічної освіти (методичні рекомендації)/ Л.В. Щербак – К.: Геопринт, 2008.- 45с.

Improving the quality of students mastering the material concerning added value taxation

N.Y. Radionova, k.e.s., docent.

D.S. Duchenko, student

Keywords: lecture, stages of classes, tax accounting, added value taxation, taxes, tax credit

Abstract. Enhancing the role of human factors in different spheres of life and society causes complicated requirements to the professional level of high school's graduates. The important way to increase the level of student mastery of tax law, such as the account of added value taxation, added value taxation, is the improvement of teaching methods, discussion of controversial questions. The article presents the main types of classes in high educational institutions, the scheme and stages of lectures on "Tax accounting of added value taxation" as the main form of education are proposed.